

RAD-ČS A

Smjernice za razvoj odgoja za volontiranje i volontiranja mladih

RAZVOJ

Program istraživanja i razvoja volonterstva

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost DKolektiva.

Za više o EU fondovima: www.esf.hr i www.strukturnifondovi.hr

KORISNIK

DKolektiv

PARTNERI

CCI CENTAR ZA CIVILNE INICIJATIVE

volonterski centar zagreb

ACTGRUPA

M

PREPRIJMA POZOR SMART

GRAD PULJA

HRVATSKI CENTAR ZA RAZVOJ VOLONTERSTVA

ffh POSREDOVANJE U POSREDOVANJE

GRAD SPLIT

PRONI POSREDOVANJE U POSREDOVANJE

Dosadašnji rad lokalnih i regionalnih volonterskih centara i Hrvatskog centra za razvoj volonterstva te suradnja s odgojno-obrazovnim i visokoobrazovnim ustanovama, kao i različita provedena istraživanja¹ upućuju na važnu ulogu spomenutih ustanova u afirmaciji i promociji vrijednosti volonterstva među djecom i mladima. Dosadašnja praksa poticanja i razvoja volonterskih programa u odgojno-obrazovnim ustanovama (osnovnim i srednjim školama te učeničkim domovima), ali i u visokoobrazovnim ustanovama, upućuje na postojeći prostor za razvoj volonterskih programa i promociju volonterskog angažmana djece i mladih. Brojni primjeri dobre prakse razvoja odgoja za volontiranje i volontiranja mladih u Hrvatskoj ukazuju na različite dobrobiti koje aktivna uloga u zajednici donosi djeci i mladima. Valja pritom istaknuti da, podaci koje prikuplja nadležno ministarstvo za područje volonterstva, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, o dobroj strukturi volontera upućuju da najvećim dijelom (45%) volontira upravo dobna skupina mladih (15 do 30 godina), dok je broj volontera djece uključenih u odgoj za volontiranje 2020. godine iznosio 5% od ukupnog broja volontera (0 do 14 godina)².

Nezanemarivo je spomenuti i utjecaj građanskog odgoja i obrazovanja³ na razvoj i promociju volonterstva među djecom i mladima, koji u različitim oblicima i više ili manje sustavno pronalazi svoje mjesto u odgojno-obrazovnom sustavu, što dovodi do toga da tema volontiranja pronalazi svoje mjesto u godišnjim planovima i programima odgojno-obrazovnih

¹ Primjerice Matković, A., Bitunjac, A. (2019). [Istraživanje Volontiranje mladih na području Splita: stavovi, iskustva i preporuke](#); Čulum Ilić, B. (2019). [Volontiranje i odgoj za volontiranje u odgojno-obrazovnim ustanovama - Procjena stanja razvijenosti odgoja za volontiranje/školskog volontiranja na području Primorsko-goranske županije na početku i na kraju provedbe projekta Vollumen](#); ODRAZ (2020). Razmišljajmo održivo – učimo mlade za održivi razvoj zajednice: Istraživanje o poznavanju volonterstva, volonterskim iskustvima i interesima učenika srednjih škola uključenih u projekt.

² Komparativna statistika nadležnog Ministarstva za prethodne godine može se pogledati [ovdje](#).

³ Volontiranje je svoje mjesto pronašlo u Kurikulumu Građanskog odgoja i obrazovanja (2012) kao tema unutar društvene dimenzije, u Prijedlogu Nacionalnog kurikuluma međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje (2017) unutar domene civilno društvo i Kurikuluma za međupredmetnu temu Građanski odgoj i obrazovanje za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj (2019) unutar domene društvena zajednica. Potonji kurikulum u primjeni je od školske godine 2019./2020.

ustanova. S druge strane, visokoobrazovne ustanove iskazuju primjere volonterskog angažmana studenata, kroz integraciju volonterskih aktivnosti u pojedine studijske programe i specifične kolegije, nagrađivanje volonterskog angažmana studenata, ali i uspostavljanje posebnih službi usmjerenih promociji i informiranju studenata o mogućnostima volontiranja u zajednici⁴.

Unatoč pojedinim pozitivnim primjerima i mnogim ustanovama koje razvijaju volonterske programe za svoje učenike i studente, još uvijek nisu ostvareni svi potencijali koje volontiranje ima za razvoj djece i mladih u cjelovite i ostvarene osobe koje aktivno i odgovorno sudjeluju u zajednici.

1. Volontiranje kao sastavni dio lokalnih, regionalnih i nacionalnih javnih politika – volontiranje kao važan segment aktivnog sudjelovanja građana u zajednici, a obrazovni sustav kao jedno od 'mjesta' gdje se ono ostvaruje i dodatno promovira trebalo bi pronaći prostor u javnim politikama na različitim razinama (npr. Nacionalni program za razvoj volonterstva, Nacionalni program za mlade, lokalni programi za mlade i sl.). Pritom važnu ulogu u donošenju i provedbi takvih javnih politika trebaju imati svi ključni dionici na koje se one odnose, od Ministarstva nadležnog za područje volonterstva, drugih relevantnih ministarstava poput Ministarstva znanosti i obrazovanja, Ministarstva zdravstva i sl., drugih relevantnih državnih tijela poput Agencije za odgoj i obrazovanje, Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva, jedinica lokalne (regionalne) samouprave, volonterskih centara i naravno organizatora volontiranja. Volontiranje vapi i za promišljenom nacionalnom strategijom koja će osigurati dugoročno usmjerenje, konkretne instrumente i aktivnosti putem kojih će strateški ciljevi i pripadajuće mjere biti pretočeni u praksu te usmjereni na

⁴ Primjer jedne takve službe predstavlja Volonterska mreža UNIRi pri Sveučilištu u Rijeci, čija je svrha, uz sistematizaciju administrativnih poslova vezanih uz volontiranje na Sveučilištu, prvenstveno efikasnije komuniciranje volonterskih prilika studentima

stvaranje poticajne volonterske klime, posebno među djecom i mladima, snažnije integriranje volontiranja u odgojno-obrazovni i visokoobrazovni sustav te općenito promoviranje kulture volontiranja.

2. Integriranje volonterskog programa / volonterskog kluba / volonterskih aktivnosti u strateške i operativne dokumente ustanova (npr. školski kurikulum, godišnji plan i program rada, studijski program) – ne predstavlja uvjet, ali je zasigurno jedan od početnih koraka koji ukazuje na opredijeljenost ustanove ka promicanju i poticanju volontiranja među djecom i mladima. Također, takva praksa ukazuje i na promišljeni pristup ustanove ka volontiranju učenika i studenata, ali i snažnije povezivanje volontiranja s ishodima učenja građanskog odgoja i obrazovanja ili konkretnog kolegija, i općenito razvoja djece i mladih. Dodatno, govori i o tome da je u takvo promišljanje uključen kolektiv ustanove, ali i da postoji razvidna podrška odgovornih osoba unutar ustanove i ostatka kolektiva, što se pokazuje presudnim za kvalitetno planiranje volonterskog programa, ne samo ustanova, već bilo kojeg organizatora volontiranja.

3. Podrška u razvoju i provedbi volonterskih programa / volonterskih klubova / volonterskih aktivnosti u ustanovama – osmisliti i osigurati različite mehanizme podrške volonterskim programima u odgojno-obrazovnim i visokoobrazovnim ustanovama, (financijske, stručne, i druge). Podrška pritom treba biti pružena i od strane donositelja odluka, na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini kao i od strane resursnih organizacija koje se bave volontiranjem u Hrvatskoj, lokalnih i regionalnih volonterskih centara i Hrvatskog centra za razvoj volonterstva. Međudjelovanje spomenutih aktera nužno je da se osigura relevantna i kontinuirana podrška koja će ustanovama osigurati da razvijaju svoje volonterske programe / volonterske aktivnosti, odgovore na potrebe djece i mladih i osiguraju kvalitetno volontersko iskustvo uključenima.

4. Suradnjom u poticanju i razvoju volonterskih programa / volonterskih klubova / volonterskih aktivnosti u odgojno-obrazovnim i visokoobrazovnim ustanovama – razvoj

odgoja za volontiranje i volontiranja mladih nužno je da počiva na suradnji svih ključnih aktera povezanih s volontiranjem, ustanova kao organizatora volontiranja, volonterskih centara i drugih organizacija iz zajednice te donositeljima odluka na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Suradnja prilikom provedbe nacionalne manifestacije Hrvatska volontira koja se provodi od 2011. godine, u obilježavanju Međunarodnog dana volontera (5.12.) i Međunarodnog dana koordinatora volontera (5.11.), ali i u drugim različitim lokalnim, nacionalnim i međunarodnim događanjima (konferencijama, skupovima i sl.) predstavlja samo neke od primjera i mehanizama koji stoje na raspolaganju svim akterima za snažnije međusobno povezivanje. Jedino zajedničkim povezanim akcijama i međusobnom podrškom moguće je ostvariti puni potencijal volonterstva kao ključne karike u razvoju potencijala djece i mladih kao aktivnih, solidarnih i odgovornih građana u zajednici.

5. Koordinator volontera – ključna uloga u volonterskom programu / volonterskom klubu / volonterskim aktivnostima – ključnu kariku u provedbi volonterskog programa i u direktnoj podršci djeci i mladima prilikom volontiranja predstavlja koordinator volontera, osoba osposobljena i spremna na preuzimanje i obavljanje poslova i zadataka koji uključuju planiranje volonterskog programa i direktan rad s volonterima. Dosadašnje iskustvo pokazalo je da su uspješniji i održiviji oni volonterski programi u kojima je jasno definirana uloga koordinatora volontera i u kojima takve osobe uživaju podršku kolektiva ustanove, uključujući odgovorne osobe. Međutim, pozicija koordinatora volontera u ustanovama najčešće dolazi povrh ostalih redovnih obveza u okviru primarnog radnog mjesta zbog čega su te osobe često dodatno opterećene. Prepoznavanje važnosti i neophodnosti ove uloge,

na svim razinama, presudno je za osiguravanje kontinuiteta i kvalitete volonterskog programa.

6. Promocija mogućnosti volontiranja u zajednici i poticanje suradnje odgojno-obrazovnih ustanova i organizacija iz zajednice – volonterski centri kao resursni centri za područje volonterstva u zajednici predstavljaju organizacije koje imaju vrlo široke i dobro uspostavljene kontakte s različitim organizacijama iz zajednice, posebno onima koje uključuju volontere. U tom je smislu uloga volonterskih centara osigurati mehanizme i situacije povezivanja organizacija iz zajednice s odgojno-obrazovnim i visokoobrazovnim ustanovama, ali i promovirati mogućnosti njihove međusobne suradnje u području volontiranja. Navedeno predstavlja važan preduvjet u povezivanju ustanove sa zajednicom u kojoj djeluje, ali i služi kao neophodan mehanizam za razvoj kulture volontiranja među djecom i mladima te njihov aktivni angažman po izlasku iz formalnog sustava.

7. Isticanje, promoviranje i nagrađivanje uspješnih primjera i priča volontiranja u ustanovama – uspostavljanje ili revidiranje postojećeg sustava nagrađivanja na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini gdje se posebno vrijednim i važnim vrednuje i ističe volonterski angažman djece i mladih, uloga koordinatora volontera u odgojno-obrazovnim i visokoobrazovnim ustanovama i njihovi uspješni volonterski programi. Uz navedeno, važno je osigurati i mehanizme vrednovanja i nagrađivanja unutar samih ustanova zato što: i) vrednovanje volonterskog angažmana djece i mladih može biti važan korak kako u njihovoj motivaciji na daljnji volonterski angažman, tako i u praćenju njihova napretka, a ukazuje na važnost volontiranja ne samo u odgojnom, već i obrazovnom smislu; ii) vrednovanje angažmana koordinatora volontera, ali i cjelokupne ustanove, može također predstavljati važan motivacijski faktor za daljnje obavljanje ove uloge.